

A woman with dark hair, wearing large black sunglasses and bright red lipstick, is looking towards the right. In the background, a man with a beard and mustache is sleeping peacefully on a light-colored sofa. He is wearing a white tank top and patterned shorts. The scene is set indoors with a window in the background.

Loflied op de Man !

**O, man, uw intellect, uw scherpe bochtenwerk,
Uw geduldig heng'len aan de vliet,
Uw ontspannen uitgestrektheid op de bank,
Uw krachtig gebulder langs de zijlijn,
Uw grootse te laven dorst aan de bar,
Uw modderschoenen in de gang,**

**O, man, het zijn als kruimels in uw stoppelbaard,
Vergeleken bij uw oneindig zwijgen en hemels geduld als uw
vrouw weer zo nodig een keertje mot winkelen.**

CONSUMEREN WIJ ONS TE PLETTER?

HAVO - Werkblad voor de docent

50%

30%

Deze les gaat over:

- gevolgen van consumptie op mondiaal niveau.

20%

Materialen

Introductie ca. 10 min.

Waar gaat het over:

20%

- **boekje klimaatschimmel**
(hoofdstuk: Zo take je controll, v.a. pag. 36),
eventueel iPad of computer.
- [Population Data Sheet 2018](#)

- [Overshootday](#)
- [Global Footprint Network](#)
- [EU Overshoot Day](#) (PDF)
- [WNF](#)

In deze les gaat het over consumptie op wereldniveau en de gevolgen voor de Aarde.

In de alleroudste oudheid hielden onze verre voorouders zich in leven met jagen en verzamelen. De mannen waren jagers en joegen op eetbare dieren in het bos en op de open vlakten. De vrouwen verzamelden plantaardig voedsel en zorgden op die manier voor de broodnodige vitaminen.

Alles wat zij verder nodig hadden, maakten zij zelf.

In onze tijd is het een beetje anders. Wij kunnen bijna niets van wat wij nodig hebben zelf produceren.

Jagen is verboden, verzamelen doen we bij de supermarkt. Alles wat wij nodig hebben komt uit een winkel. Die winkels wakkeren onze kooplust graag aan.

Je zou kunnen zeggen dat consumeren een belangrijk doel in het leven is. Je kunt je ook afvragen of we teveel consumeren.

Wat vinden jullie?

- Koop je wel eens iets, dat je eigenlijk niet nodig hebt?
- Waarom doe je dat?
- Koop je meestal met je gevoel of met je verstand?

Laten we eens kijken wat onze koopwoede voor gevolgen heeft voor onze planeet.

30%

50%

Instructie ca. 25 min.
Population Data Sheet
2018

klik hier voor Population Sheet

klik hier voor overshootday

Open de Population Data Sheet 2018 en beantwoord de volgende vragen:

- Hoe groot is de wereldbevolking op dit moment? ruim 7 miljard.
- Hoeveel is dat waarschijnlijk in 2050? circa 10 miljard.

Overshootday

De consumptie van 7 miljard mensen drukt zwaar op de Aarde. Elk jaar verbruiken wij met z'n allen meer dan de natuur kan produceren. Het moment waarop dat gebeurt, ligt steeds vroeger in het jaar.

- Wat is 'Overshoot Day'? zie pagina 34 van de PDF EU Overshoot Day.
- In 1970 viel Earth Overshoot Day op 29 december, in 1990 op 11 oktober, in 2000 op 23 september en in 2018 op 1 augustus. Hoe komt dat?
Toenemende wereldbevolking, stijgende welvaart, grotere vraag naar (betere/luxe) voeding en producten, minder natuur door verstedelijking, meer afval, netto afname van het bosoppervlak in de hele wereld.
- Hoeveel Aardes heeft de gehele mensheid nu nodig? 1,7
- Op welke datum viel Overshoot Day voor de EU, respectievelijk Nederland in 2019? EU 10 mei, Nederland 4 mei, zie de Executive Summary van EU Overshoot Day.
- Hoeveel Aardes zijn er nodig als iedereen op de wereld het zelfde consumptiepatroon heeft als de inwoners van de EU? 2,8 Aardes.

EU OVERSHOOT DAY LIVING BEYOND

Op pagina 14 van EU Overshoot Day zie je de ontwikkeling van de ecologische voetafdruk en biocapaciteit van China, de VS, Rusland en Brazilië. Hoe zou je die karakteriseren?

Bespreking ca. 15 min.

Ecologische Voetafdruk en biocapaciteit

Image source: WWF Japan and Global Footprint Network; Ecological Footprint for Sustainable Living in Japan

Antwoorden o.a.:

- VS: structureel tekort; zelfs bij iets dalende bevolking nog afnemende bio-capaciteit o.a. door verstedelijking.
- China: sterk toenemend tekort door verstedelijking, stijgende consumptie (welvaart).
- Russische Federatie: stijgende biocapaciteit, terwijl de consumptie licht daalt.
- Brazilië: snel dalende biocapaciteit door toenemende welvaart, verstedelijking, ontbossing van de Amazone (export soja, maïs, vlees naar Europa, VS).

Bespreek kort de samenhang tussen Cities, Energy, Food, Population (halverwege de pagina op overshootday.org).

Afsluiting

Op het dak van een Rotterdams kantorencomplex worden groenten en bloemen geteeld op 'De Dakakker'.

Foto: R. Buiten, Heemstede

Nog even de hoofdvraag: hoe 'hongerig' zijn we eigenlijk?

Antwoord:

In de rijke landen, inclusief de EU, zijn wij veel te 'hongerig': "Dit wordt 'overshoot' genoemd. Het uitputten van de aarde zorgt voor ontbossing, het verlies van biodiversiteit, vermindering van de hoeveelheid vis, watertekort, vervuiling van de lucht en klimaatverandering. Dit zorgt weer voor extreme weersomstandigheden zoals droogte, overstromingen en bosbranden." WNF.

Hoe krijgen wij de ecologische voetafdruk weer in balans?

Antwoorden o.a.:

- Zie Klimaat­schimmel,
- voedsel­verspilling verminderen
(op wereld­niveau op dit moment circa 40% verspilling),
- minder dierlijke eiwitten consumeren (minder vlees/v­is eten)
- landbouw­grond beter gebruiken
- alternatieve vormen van voedsel­productie ontwikkelen -dichter bij huis
(daktuinen, verticale moestuinen -in de stad), zie foto
(www.nemokennislink.nl).

Begrippenlijst

1. biocapaciteit
2. biodiversiteit
3. consumptiepatroon
4. decarbonizing
5. ecologische voetafdruk
6. executive summary
7. fertility rate
8. footprint
9. koopwoede
10. mondiaal
11. overshoot
12. revolutionair
13. te laven dorst
14. verstedelijking
15. vliet